

www.krasp.org.pl

Konferencja
Rektorów
Akademickich
Szkół
Polskich

Przewodniczący:

prof. zw. dr hab.
Wiesław Banyś
Rektor

Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
wieslaw.banys@krasp.org.pl

Biuro KRASP:

Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa
tel.: 22 55 20 352
fax: 22 55 21 567
biuro@krasp.org.pl

Warszawa, 1 grudnia 2014 r.

KRASP/260/2014

Szanowny Pan
Adam Podgórski
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

W odpowiedzi na pismo nr GMS-WP-173-219/14 z 1 października 2014 r. w załączeniu przesyłam opinię Komisji ds. Ekonomicznych, Komisji ds. Nauki oraz Komisji ds. Organizacyjnych i Legislacyjnych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich dotyczącą *komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki oraz niektórych innych ustaw.*

Z wyrazami szacunku

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś
Przewodniczący KRASP

Opinia
Komisji ds. Ekonomicznych, Komisji ds. Nauki
oraz Komisji ds. Organizacyjnych i Legislacyjnych
Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich
w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki
oraz niektórych innych ustaw

Uwagi wstępne

W dniu 1 października br. Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu, Pan Adam Podgórski przesłał na ręce Przewodniczącego KRASP, prof. Wiesława Banysia, sporządzony przez Komisję Edukacji Nauki i Młodzieży Sejmu RP projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki oraz niektórych innych ustaw, z prośbą o wyrażenie opinii. Aktualnie jednak na stronach Sejmu dostępny jest projekt ustawy w tej sprawie, który w wielu miejscach różni się od nadesłanego przez Pana Adama Podgórskiego. Przedkładana opinia koncentruje się w szczególności na uwagach dotyczących kluczowego dla funkcjonowania uczelni systemu POL-on, którego zmiany nie są uwzględnione w projekcie przesłanym do KRASP, zostały natomiast uwzględnione w aktualnie dostępnej na stronach Sejmu wersji projektu ustawy (art. 4c).

System POL-on (art. 4c projektu ustawy)

Generalnie, opis danych i informacji wprowadzanych do systemu POL-on został zaprojektowany z myślą o instytutach PAN lub instytutach badawczych, czyli odnosi się do sytuacji, gdy podstawowa jednostka organizacyjna jest tożsama z oddzielnym podmiotem prawnym. Natomiast w uczelniach podstawowymi jednostkami organizacyjnymi są przede wszystkim wydziały oraz inne struktury wewnętrzne (w szczególności instytuty na prawach wydziału), które nie posiadają osobowości prawnej, nie mają własnego majątku i nie prowadzą odrębnej księgowości. Z tego względu wiele danych na temat podstawowych jednostek organizacyjnych wymaganych przez projekt ustawy nie ma bezpośredniego zastosowania w przypadku uczelni.

art. 4c ustęp 3

Przepis obejmuje dane o działalności badawczo-rozwojowej jednostek naukowych i jej efektach oraz wykaz, o którym mowa w ust. 9, i zawiera bardzo rozbudowaną listę informacji. Nasze wątpliwości budzi w szczególności fakt, że system ma zawierać informację o (numeracja wg projektu ustawy):

- 4) osiągnięciach artystycznych pracowników jednostki naukowej;
- 6) laboratoriach badawczych;
- 8) zorganizowanych konferencjach naukowych;
- 12) realizowanych inwestycjach, nieruchomościach będących w posiadaniu jednostki naukowej lub przez nią użytkowanych oraz infrastrukturze naukowobadawczej i źródłach jej finansowania;
- 13) wyniku finansowym jednostki naukowej;
- 14) wdrożeniach wyników badań naukowych lub prac rozwojowych zrealizowanych w jednostce naukowej i przychodach jednostki naukowej z tego tytułu.

Poniżej przedstawiamy nasze szczegółowe uwagi i wątpliwości dotyczące ww. rodzajów wymaganych informacji.

pkt. 4:

W dosłownym rozumieniu oznacza, że należy zgłaszać wszystkie osiągnięcia artystyczne pracowników np. wydziału matematyki. Powinno być dookreślone, w jakich przypadkach należy wprowadzać dane o osiągnięciach artystycznych.

pkt 6:

Niedookreślone jest pojęcie "laboratorium badawczego". Czasem jest to typ jednostki organizacyjnej, czasem – funkcjonalnej, nazwy są ustalane arbitralnie, np. z powodu tradycji lub zwyczajów panujących w jednostkach. Nie jest jasne, jakie informacje mają się kryć pod tym pojęciem, zaś określenie tego w rozporządzeniu w istocie byłoby zdefiniowaniem, a nie uszczegółowieniem. Postulujemy usunięcie tego punktu z projektu ustawy, ponieważ wątpliwości interpretacyjne stawiają pod znakiem zapytania sensowność i użyteczność takich danych.

pkt 8:

Pojęcie "konferencja naukowa" jest wieloznaczne. Może to być np. seminarium dla małej grupy doktorantów. Lepiej usunąć ten punkt niż gromadzić dane pozbawione użyteczności.

pkt 12:

Inwestycje są realizowane przez uczelnię, a nie przez jednostki organizacyjne. Nieruchomości są posiadane przez uczelnię, a nie przez jednostki. Powstają też wątpliwości, jak klasyfikować części nieruchomości wykorzystywane tylko do dydaktyki albo zarówno do dydaktyki jak i do badań (np. na potrzeby realizacji prac dyplomowych i doktorskich). Infrastruktura naukowo-badawcza jest pojęciem interpretowanym w różny sposób. Jeśli w jej skład ma wchodzić także aparatura, to należy zwrócić uwagę, że źródłem wiedzy o posiadanej aparaturze jest ewidencja środków trwałych. Jednak ewidencja ta jest prowadzona dla celów księgowych, a nie naukowych, a używane w niej nazwy odpowiadają opisom umieszczonym na fakturach, które z kolei odzwierciedlają określenia wykorzystywane w przetargach. W związku z tym, informacja wprowadzona do systemu POL-on będzie bardzo obszerna, przypadkowa i niedająca wiedzy na temat tej infrastruktury. Również pojęcie "źródła finansowania" budzi wątpliwości: czy chodzi o pierwotne źródło finansowania zakupu/budowy, czy też finansowania kosztów bieżących lub kosztów napraw. Postulujemy usunięcie tego punktu.

pkt 13:

Dla jednostek uczelni nie prowadzi się rozdzielnej księgowości, a więc nie ustala się ich wyniku finansowego. Ten zapis powinien być stosowany tylko do jednostek posiadających odrębność prawną/institutionalną i finansową.

pkt. 14:

Ze względu na wiele możliwości komercjalizacji (np. pośredniej) sformułowanie o konieczności przekazywania informacji o *wdrożeniach wyników badań naukowych lub prac rozwojowych zrealizowanych w jednostce naukowej i przychodach jednostki naukowej z tego tytułu* jest niejasne i spowoduje wątpliwości interpretacyjne. Dodatkowo, znowelizowana ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym wprowadza możliwość komercjalizacji przez pracownika. Ponadto, wdrożenia – a szczególnie przychody z tym związane - są rozłożone w czasie, co implikowałoby potrzebę ciągłej aktualizacji informacji na ten temat. Nie negujemy zatem potrzeby tego punktu, ale wymaga on istotnego dopracowania, aby usunąć albo zminimalizować powyższe wątpliwości.

art. 4c ustęp 3

Naszą wątpliwość budzi punkt 5, który brzmi: *Jednostki naukowe, które posiadają kategorię naukową i ubiegają się o środki finansowe na zadania, o których mowa w art. 18 ust. 1, są obowiązane do wprowadzania do Systemu oraz systematycznego aktualizowania danych i informacji, o których mowa w ust. 3 i 10. Za prawidłowość, rzetelność i terminowość danych i informacji wprowadzanych do Systemu odpowiada kierownik jednostki naukowej.*

Zapis ten oznacza, że dane wprowadzają dziekani, podczas gdy np. dane osobowe (ust. 10) są gromadzone i przetwarzane przez administrację centralną. W przypadku uczelni powinno się rozważyć mechanizm podobny jak dla nauczycieli akademickich, którzy są już wprowadzani do systemu POL-on z tytułu dydaktyki. Natomiast pkt. 6 omawianego ustępu pozwala nałożyć dotkliwą sankcję za niedokładne wprowadzanie wszystkich, nawet nieistotnych danych – np. opuszczenie jednej konferencji naukowej (pomijając wcześniej przedstawione zastrzeżenie na temat interpretacji pojęcia takiej konferencji).

Rada Młodych Naukowców

Proponowane dodanie w art. 52 ustawy ustępu 2a wprowadza do ustawy ciało doradcze – Radę Młodych Naukowców, bez dodania jej jakichkolwiek kompetencji ani uprawnień. Należy rozważyć celowość wprowadzania takich rozwiązań na poziomie ustawowym, gdyż minister może powoływać dowolne zespoły doradcze bez konieczności posiadania delegacji ustawowej. Ewentualnie można rozważyć sformułowanie identyczne jak w dodawanym ust. 3 tego samego artykułu: "Minister może powołać zespół..."

Definicja osoby rozpoczynającej karierę naukową w ustawie o Narodowym Centrum Nauki

Zgodnie z art. 3 ust. 1 projektowanej ustawy w ustawie z dn. 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki zmienia się art. 2 pkt 3. Zgodnie z tą zmianą za osobę rozpoczynającą karierę naukową rozumie się osobę nieposiadającą stopnia doktora lub osobę, która nie wcześniej niż 7 lat przed rokiem wystąpienia z wnioskiem o przyznanie wniosków finansowych na badanie naukowe lub prace rozwojowe uzyskała stopień naukowy doktora. Uważamy, że ten okres powinien wynosić nie więcej niż 5 lat, tak aby promować młodych ludzi rzeczywiście aktywnych naukowo. Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym przewiduje przecież zaledwie o rok dłuższy okres (8 lat) na uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Jeśli jednak propozycja wydłużenia z 5 na 7 lat okresu od uzyskania stopnia naukowego doktora w definicji osoby rozpoczynającej karierę naukową została przyjęta, powinno to wpłynąć na zmianę warunków konkursu „SONATA”.

Stosunek zatrudnienia a komercjalizacja wyników naukowych lub ich ochrona patentowa

Projektowana ustawa zakłada nowelizację art. 11 ustawy o zasadach finansowania nauki, nie wiążąc – tak jak dotychczas - komercjalizacji wyników badań i ich ochrony patentowej z koniecznością zatrudnienia osoby fizycznej w jednostce naukowej. Zmianę tę uznajemy za zasadną, aczkolwiek rodzi ona pewne wątpliwości. Mianowicie, w przypadku kiedy ta osoba fizyczna nie będzie zatrudniona w jednostce naukowej, z treści proponowanego przepisu prawnego nie wynika jasno, kto wtedy otrzyma środki na realizację projektu. To wymaga doprecyzowania, także w kontekście naliczania kosztów pośrednich.

Diamentowy Grant

Wprowadzenie przepisu dotyczącego programu ministra „Diamentowy Grant” zwiększa program rangę i świadczy o tym, że będzie on regularnie ogłaszany na niezmiennych warunkach, co daje przyszłym kandydatom, jak i ich opiekunom naukowym, możliwość dobrego przygotowania, tak aby spełnić warunki konkursu i tym samym zwiększyć swoje szanse dostania się do elitarnej grupy młodych naukowców, których kariera naukowa będzie rozwijać się bardzo dynamicznie.

Typy badań

Nowe definicje badań przemysłowych w kategorii badań naukowych oraz prac rozwojowych poszerzają i doprecyzowują katalog działań, jakie kryją się pod tymi badaniami. Proponowane zmiany są zdecydowanie bardziej czytelne dla naukowców/badaczy realizujących swoje prace.

Rozróżnienie między badaniami podstawowymi i stosowanymi jest nieostre, bo te pierwsze też mogą mieć przełożenie na praktykę. Czy kryterium rozróżnienia jest więc wykorzystanie w praktyce, czy komercjalizacja? (art. 2 pkt. 3 i 4).

Nie zgłaszamy zastrzeżeń do pozostałych przewidywanych zmian, dzielając też - generalnie rzecz biorąc - wyrażone przez Komisję Edukacji Nauki i Młodzieży Sejmu RP uzasadnienie odnośnie do zmian w czterech ustawach rozpatrywanych przez przekazany na ręce Przewodniczącego KRASP *projekt ustawy o zmianie ustawy o zasadach finansowania nauki oraz niektórych innych ustaw.*